

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Εθνικόν και Καποδιστριακόν
Πανεπιστήμιον Αθηνών

— ΙΔΡΥΘΕΝ ΤΟ 1837 —

Επιστημονική Ημερίδα
Ανθρωπιστικές, κοινωνικές και θετικές επιστήμες:
Διεπιστημονικές ανταλλαγές στη φιλολογική έρευνα

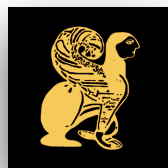

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΗΜΕΡΙΔΑΣ

&

BOOK OF ABSTRACTS

20 Οκτωβρίου 2023 | Αίθουσα 209 | Φιλοσοφική Σχολή Αθηνών

**Σύλλογος Μεταπτυχιακών Φοιτητών και Υποψηφίων Διδακτόρων Τμήματος
Φιλολογίας ΕΚΠΑ**

ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Πρόεδρος

Σχοινά Κατερίνα (Υποψήφια Διδάκτωρ Λαογραφίας)

Αντιπρόεδρος

Καλαβρός Μιχαήλ (Μεταπτυχιακός Φοιτητής Νεοελληνικής Φιλολογίας)

Γενική Γραμματέας

Νικητάκη Μαρία Στολιανή (Μιρέλα) (Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια Νεοελληνικής Φιλολογίας)

Ειδικός Γραμματέας

Καρανίκας Παναγιώτης (Μεταπτυχιακός Φοιτητής Κλασικής Φιλολογίας)

Ταμίας

Λαμπίδης Μάνος (Υποψήφιος Διδάκτωρ Γλωσσολογίας)

Μέλος

Καρεπίδης Ιωακείμ (Υποψήφιος Διδάκτωρ Λαογραφίας)

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Κλασική Φιλολογία

Βλάχος Ευάγγελος (Υποψήφιος Διδάκτωρ)

Νεοελληνική Φιλολογία

Πρόκος Δημήτριος (Υποψήφιος Διδάκτωρ)

Βυζαντινή Φιλολογία

Βελισσάρη Ειρήνη (Υποψήφια Διδάκτωρ)

Λαογραφία

Καρεπίδης Ιωακείμ (Υποψήφιος Διδάκτωρ)

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Πρόγραμμα Ημερίδας...σελ. 4 - 6

Book of Abstracts...σελ. 7 - 21

Κλασική Φιλολογία...σελ. 7 - 12

Νεοελληνική Φιλολογία...σελ. 13 - 17

Βυζαντινή Φιλολογία...σελ. 18

Λαογραφία...σελ. 19 - 21

Επικοινωνία με τον Σύλλογο...σελ. 22

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΗΜΕΡΙΔΑΣ

ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΙ: 12.30 - 13.00

Γεράσιμος Ζώρας	Κοσμητεύων Φιλοσοφικής Σχολής Αθηνών ΕΚΠΑ Καθηγητής Ιταλικής Λογοτεχνίας - Τμήμα Ιταλικής Γλώσσας και Φιλολογίας ΕΚΠΑ
Θεοδώρα Αντωνοπούλου	Πρόεδρος Τμήματος Φιλολογίας Καθηγήτρια Βυζαντινής Φιλολογίας, Τμήμα Φιλολογίας Φιλοσοφικής Σχολής ΕΚΠΑ
Κατερίνα Σχοινά	Πρόεδρος Συλλόγου Μεταπτυχιακών Φοιτητών & Υποψηφίων Διδασκτόρων Τμήματος Φιλολογίας ΕΚΠΑ Υποψήφια Διδάκτωρ Λαογραφίας ΕΚΠΑ

~ Α' ΣΥΝΕΔΡΙΑ - Βυζαντινή Φιλολογία & Λαογραφία ~

13.00 - 13.15	Δήμος - Οικονόμου Χρήστος - Στέφανος	Υποψήφιος Διδάκτωρ	Αναθέρμανση της μελέτης της βυζαντινής αγιολογίας μέσω της Τεχνητής Νοημοσύνης: Ψηφιακή ανάλυση και ερμηνεία
13.15 - 13.30	Παρασκευά Μαρία	Υποψήφια Διδάκτωρ	Η έννοια του κοινωνικού φύλου και της δωρεάς στον τσακωνικό γάμο
13.30 - 13.45	Σχοινά Κατερίνα	Υποψήφια Διδάκτωρ	Δεισιδαιμονίες και πεποιθήσεις μέσω του χιούμορ εξαιτίας μιας φυσικής καταστροφής στα Social Media: Ο σεισμός της Εύβοιας στις 28 Δεκεμβρίου 2022
13.45 - 14.00	Τσαφαράς Γεώργιος	Μεταπτυχιακός Φοιτητής	Λαϊκή μετεωρολογία. Το παράδειγμα της Γορτυνίας Αρκαδίας μέσα από χειρόγραφα τεκμήρια του Λαογραφικού Μουσείου και Αρχείου ΕΚΠΑ και η επιβίωση στο σήμερα.
14.00 - 14.15	Συζήτηση		

Συντονισμός: *Λαμπίδης Μάνος*
13.00 - 14.15

~ Β' ΣΥΝΕΔΡΙΑ - Νεοελληνική Φιλολογία ~

14.30 - 14.45	Σκουρής Δ. Ιωάννης	Υποψήφιος Διδάκτωρ	<i>Διεπιστημονικότητα</i> : η σύγχρονη βάση της Θεωρίας της Λογοτεχνίας (και) ως απόδειξη της επιστημονικής οντολογίας της
14.45 - 15.00	Γιλμάζ Κωνσταντίνα - Αϊσέ	Υποψήφια Διδάκτωρ	Η έννοια της <i>υβριδικότητας</i> στους <i>Θηριόμορφους</i> της Έλενας Μαρούτσου: η φωτογραφία ως παραθεματική πρακτική
15.00 - 15.15	Συζήτηση		

Συντονισμός: *Καλαβρός Μιχαήλ*
14.30 - 15.15

~ Γ' ΣΥΝΕΔΡΙΑ - Νεοελληνική Φιλολογία ~

15.30 - 15.45	Πέττας Κωνσταντίνος	Μεταπτυχιακός Φοιτητής	Η αξία του φιλολογικού πορίσματος στις ψυχοκοινωνικές επιστήμες: το παράδειγμα της σχέσης ομοερωτισμού και έμφυλης ταυτότητας στη νεοελληνική λογοτεχνία
15.45 - 16.00	Ανωμερίτη Χρύσα	Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια	Προς μία διεπιστημονική προσέγγιση του <i>χώρου</i> : το <i>κενό</i> ως <i>προαγωγή</i> και η περίπτωση του Άγγελου Σικελιανού
16.00 - 16.15	Ραβδά Αναστασία	Υποψήφια Διδάκτωρ	Τα μεταπολεμικά πεζογραφήματα ως προϊόντα διαλόγου διαφορετικών επιστημονικών πεδίων σε σχέση όσμωσης: <i>Η Κάθοδος των Ενιά</i> του Θανάση Βαλτινού
16.15 - 16.30	Συζήτηση		

Συντονισμός: *Νικητάκη Μαρία - Στυλιανή*
15.30 - 16.30

~ Δ' ΣΥΝΕΔΡΙΑ - Κλασική Φιλολογία ~

16.45 - 17.00	Γκοτζαμπασοπούλου Φωτεινή	Υποψήφια Διδάκτωρ	Μία κοινωνιολογική ανάγνωση της <i>Μήδειας</i> του Ευριπίδη
17.00 - 17.15	Καρανίκας Παναγιώτης	Μεταπτυχιακός Φοιτητής	Marcus Terentius Varro: ένα πρότυπο <i>eruditio</i> για διεπιστημονικές ανταλλαγές στην φιλολογική έρευνα
17.15 - 17.30	Κυρατσού Ευτυχία	Υποψήφια Διδάκτωρ	Λόγος περί εθνικής ετερότητας στην ευριπίδεια δραματουργία: Μια διαπολιτισμική προσέγγιση στην τραγωδία <i>Μήδεια</i>
17.30 - 17.45	Συζήτηση		

Συντονισμός: *Καρεπίδης Ιωακείμ*
16.45 - 17.45

~ Ε' ΣΥΝΕΔΡΙΑ - Κλασική Φιλολογία ~

18.00 - 18.15	Παπαδάκη Άννα	Υποψήφια Διδάκτωρ	Παλαιογραφία και Οντολογίες. Πώς η οντολόγηση της πληροφορίας αποτελεί πλέον μονόδρομο.
18.15 - 18.30	Πολίτου Ευστρατία	Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια	«Υστερία» και ζητήματα φύλου: από την <i>περιπλανώμενη μήτρα</i> της αρχαίας ελληνικής ιατρικής ως την ψυχαναλυτική θεωρία του Freud
18.30 - 18.45	Στρόφαλη Βασιλική - Αικατερίνη	Υποψήφια Διδάκτωρ	Φιλολακωνισμός: η ψυχολογική προσέγγιση του φαινομένου
18.45 - 19.00	Συζήτηση		

Συντονισμός: *Καρανίκας Παναγιώτης*
18.00 - 19.00

BOOK OF ABSTRACTS

Κλασική Φιλολογία

ΓΚΟΤΖΑΜΠΑΣΟΠΟΥΛΟΥ Φωτεινή

Υποψήφια Διδάκτωρ Αρχαίας Ελληνικής Φιλολογίας ΕΚΠΑ

fwteinigt@gmail.com, fwteinigt@phil.uoa.gr

Μία κοινωνιολογική ανάγνωση της *Μήδειας* του Ευριπίδη

Η κατάφωρη αδικία, η εξορία και η εν συνόλω ταπείνωση που θεωρεί η Μήδεια ότι βίωσε κυρίως από τον Ιάσωνα την οδηγούν στην παιδοκτονία. Τα κίνητρά της είναι ο έρωτας και ο όρκος, δεσμούς τους οποίους παραβίασε ο Ιάσων, ενώ στόχοι της να μην καταλήξει *έρημος άπολις* (254) και να καταδικάσει τον Ιάσωνα σε «αργοπορημένη» ατεκνία και μια ζωή γεμάτη πόνο (πβλ. Οβ. Her. 12.189-90)· απώτερος σκοπός της, βέβαια, να «καταγγείλει» όσα βιώνουν οι γυναίκες (230-51). Μάλιστα, τις αξιώσεις αυτές υπερασπίζεται ο Χορός και ο Θησέας. Συνιστά στα μάτια της μια ηθική, πολιτική, πολεμική και κοινωνική αναγκαιότητα να τιμωρήσει τον Ιάσωνα, αναγκαιότητα η οποία εκφράζει έως έναν βαθμό και την κοινωνικοπολιτική επικαιρότητα της Αθήνας του 5ου αι. π.Χ.¹

Οι πολιτικές εξελίξεις σε σχέση με τη θέση της γυναίκας ήταν καταγιγιστικές: μία νέα θέση ιέρειας της Αθηνάς Νίκης, ο νόμος «*ἐξ ἀμφοῖν ἀστοῖν*», η πιθανότητα του γυναικείου θεατρικού κοινού και η ύπαρξη μικρής αυτό-διαχειριζόμενης γυναικείας αγοράς φαίνεται πως επηρεάζουν τα θεατρικά δρώμενα. Η Μήδεια αποτελεί γέννημα μιας τέτοιας ιστορικής μήτρας (431 π.Χ.), με το τέλος της να είναι πραγματικά συνταρακτικό και την κοινωνιολογική του ερμηνεία ειλικρινά «ακαταμάχητη»: ο Ιάσων εκπίπτει στην απόλυτη απομόνωση και αδυναμία και αποκαθίσταται η ισοτιμία που αξιώνει η Μήδεια, πράγμα που δείχνει πως αμφισβητείται η παντοδυναμία του άνδρα. Άλλωστε, από τον Ευριπίδη οι άνδρες παρουσιάζονται «όχι τέτοιοι που πρέπει να είναι, αλλά τέτοιοι που είναι» (Αριστ. Ποιητ. 1460b35).

¹ Visvardi (2020) 632.

ΚΑΡΑΝΙΚΑΣ Παναγιώτης

Μεταπτυχιακός Φοιτητής ΕΚΠΑ - ΠΜΣ Δέξιππος (Κατεύθυνση Λατινικής Φιλολογίας)

pankara@phil.uoa.gr

Marcus Terentius Varro: ένα πρότυπο *eruditio* για διεπιστημονικές ανταλλαγές στην φιλολογική έρευνα

Τις τελευταίες δεκαετίες η έρευνα έχει στραφεί εντατικά στην μελέτη και συζήτηση του αποσπασματικά σωζόμενου έργου του πολυμαθούς Marcus Terentius Varro. Όπως καταδεικνύουν τα ελάχιστα σωζόμενα έργα του δεν υπάρχει τομέας του επιστητού με τον οποίο να μην καταπιάστηκε στα γραπτά του: φιλολογία, ετυμολογία, γεωργία, θρησκεία, ιστορία, γεωγραφία, κοινωνία κ.λπ. Έτσι ο Cicero στον φιλοσοφικό διάλογο *Academica* που του αφιερώνει, δεν έχει άδικο να τον χαρακτηρίζει πολυγραφότατο (*cum multa scribas* [1.3]). Η ερευνητική ενασχόληση με τον Varro είναι κατά την εύστοχη διατύπωση της Volk μια σύγχρονη φιλολογική ανησυχία με αυτό-αναφορικές συνδηλώσεις, ανάλογη με την σχολαστική προσέγγιση και διεπιστημονική ματιά του ίδιου του συγγραφέα. Μέσα από την επισκόπηση επιλεγμένων χωρίων των σωζόμενων έργων του (*De lingua Latina, De re rustica, Antiquitates Rerum Humanarum et Divinarum*) καθώς και των αποσπασματικά σωζόμενων *Saturae Menippeae* η παρούσα εισήγηση στοχεύει να καταδείξει την διεπιστημονική στόχευση των τελευταίων· επιπλέον αποσκοπεί να φωτίσει τις στρατηγικές ανταλλαγής στοιχείων μεταξύ των διαφόρων επιστημονικών πεδίων (ανθρωπιστικών, θετικών, κοινωνικών) και την σύγχρονη αξία αυτού του διαλόγου. Καθοριστικής σημασίας για αυτήν την εισήγηση είναι η μονογραφία της C. Moatti με τίτλο *The birth of critical thinking in republican Rome*. Η τελευταία εκτιμά τον ρόλο του Varro ως άξιου κριτικού στοχαστή επί παντός επιστητού, χαρακτηρισμός που ενισχύει την άποψη πως ένας αναστοχασμός στους ευρείς πνευματικούς ορίζοντες που διάνοιξε ο αρχαίος στοχαστής είναι απαραίτητος και στην σύγχρονη φιλολογική έρευνα.

ΚΥΡΑΤΣΟΥ Ευτυχία

Υποψήφια Διδάκτωρ Αρχαίας Ελληνικής Φιλολογίας ΕΚΠΑ

euikyratsou@gmail.com

Λόγος περί εθνικής ετερότητας στην ευριπίδεια δραματουργία: Μια διαπολιτισμική προσέγγιση στην τραγωδία *Μήδεια*

Καθώς η αρχαία ελληνική τραγωδία εντάσσεται στο αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών της Μέσης Εκπαίδευσης της χώρας μας αλλά και άλλων χωρών του κόσμου, είναι σε θέση να επηρεάσει τις συνειδήσεις των μαθητών. Πέρα από φιλολογικής απόψεως, η διερεύνηση της διαχείρισης της εθνοπολιτισμικής ετερότητας στην αρχαία τραγική ποίηση, μπορεί να παρέχει τα κατάλληλα ερείσματα για την απαραίτητη προώθηση του διαπολιτισμικού διαλόγου στη σημερινή πολυπολιτισμική κοινωνία. Αίρεται η ανάγκη το σημερινό εκπαιδευτικό σύστημα να ανταπεξέλθει στις νέες προκλήσεις που προβάλλει η πολυπολιτισμικότητα στις σύγχρονες κοινωνίες, καλλιεργώντας δημοκρατικές και διαπολιτισμικές αξίες, με σκοπό την κοινωνική αρμονία.

Στο πλαίσιο της παρούσας εργασίας επιδιώκεται να αναδειχθεί πώς η αρχαία ελληνική δραματουργία μπορεί να αποτελέσει διδακτικό μέσο και να συμβάλει με τον δικό της τρόπο στη διαπολιτισμική επικοινωνία και την αποδοχή των «άλλων». Θέτοντας στο κέντρο της διερεύνησης την ευριπίδεια τραγωδία *Μήδεια*, με τη μέθοδο της ανάλυσης περιεχομένου και των δομών του κειμένου, αποπειράται να αποκωδικοποιηθεί αρχικά το πώς ο Ευριπίδης διαχειρίστηκε την ετερότητα στην εν λόγω τραγωδία. Έπειτα προτείνεται ένα σενάριο διδασκαλίας με τη μέθοδο project και με τη δημιουργία ενός παράλληλου μύθου, ο οποίος είναι προσαρμοσμένος για τα παιδιά της Γ΄ Γυμνασίου. Μέσα από τον μύθο και το φαντασιακό, μπορεί το παιδί να αποστασιοποιηθεί και να ερμηνεύσει τον κόσμο στον οποίο ζει. Μπορεί να προσεγγίσει το θέμα της ετερότητας και της διαπολιτισμικότητας σε ένα περιβάλλον ασφαλές, σε εκείνο της αρχαιοελληνικής δραματουργίας, το οποίο είναι φαντασιακό και του παρέχει σημεία αναφοράς, λύσεις ή τρόπους διαχείρισης των δικών του θεμάτων.

ΠΑΠΑΔΑΚΗ Άννα

Υποψήφια Διδάκτωρ Λατινικής Φιλολογίας ΕΚΠΑ

anpapada@phil.uoa.gr

Παλαιογραφία και Οντολογίες. Πώς η οντολόγηση της πληροφορίας αποτελεί πλέον μονόδρομο.

Η μέχρι σήμερα εκδοτική πρακτική βασίζεται σε χειροκίνητη και ιδιαίτερα χρονοβόρα διαδικασία, καθώς εμπλέκεται ο ανθρώπινος παράγοντας σε κάθε στάδιο της δημιουργίας του όποιου «τελικού» κειμένου. Ο ειδικός πρέπει κατ' αρχάς να οριοθετήσει το εννοιολογικό πλαίσιο όσων αναμένεται να συναντήσει στα χειρόγραφα. Υπό το πρίσμα αυτό, ο ερευνητής αντιμετωπίζει όλα τα συστατικά του χειρογράφου ως συνδεδεμένα μεταξύ τους αντικείμενα.

Η έρευνα μπορεί να δώσει βασική εξήγηση για την ύπαρξη των ίδιων των αντικειμένων όσο και των ιδιοτήτων τους μέσα από την ενδεδειγμένη οντολογική περιγραφή τους και τη σύλληψη ενός εννοιολογικού μοντέλου. Στο εννοιολογικό αυτό μοντέλο ο παρατηρητής αντιλαμβάνεται το χειρόγραφο ως τον συνδυασμό τριών πραγμάτων: του φυσικού αντικειμένου, του χρόνου και του χώρου. Το χειρόγραφο, δηλαδή, αποτελείται από το άθροισμα ενεργειών στη μονάδα του χρόνου.

Οι πληροφορίες που αντλεί κανείς από το χειρόγραφο και μελετώνται σε συνάρτηση με τον χρόνο και τον χώρο είναι α) κωδικολογικές, β) παλαιογραφικές και γ) οι περαιτέρω πληροφορίες που μπορεί να αντλήσει κανείς από το κείμενο, όπως κάθε δυνατή μορφοσυντακτική και σημασιολογική πληροφορία, αλλά και παρεμβάσεις και αλλαγές στη ροή του κειμένου, οι πληροφορίες, δηλαδή, που συγκροτούν την κριτική του κειμένου.

Οι πληροφορίες αυτές μπορούν να συγκεντρωθούν και να ταξινομηθούν σύμφωνα με το παραπάνω εννοιολογικό μοντέλο μέσω μιας λεπτομερούς οντολογικής περιγραφής. Συγκεκριμένα με τη χρήση της BFO (Basic Formal Ontology), που έχει αναπτυχθεί τα τελευταία χρόνια και πρόσφατα (Νοέμβριος 2021) απέκτησε διεθνή κωδικό προτυποποίησης (ISO), με βάση μια πορεία ανάπτυξης που διήρκεσε πάνω από μια εικοσαετία και θεμελιώνεται στο βασικό έργο του Barry Smith (Building Formal Ontologies With Basic Formal Ontology).

ΠΟΛΙΤΟΥ Ευστρατία

Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια ΕΚΠΑ - ΠΜΣ Δέξιππος

epolitou99@gmail.com

«Υστερία» και ζητήματα φύλου: από την περιπλανώμενη μήτρα της αρχαίας ελληνικής ιατρικής ως την ψυχαναλυτική θεωρία του Freud

Το θέμα της παρούσας προτεινόμενης εισήγησης αφορά στην χαρτογράφηση της «υστερίας», μιας κατεξοχήν έμφυλα χρωματισμένης διαταραχής, η οποία έχει ανά τους αιώνες επενδυθεί και ερμηνευθεί με ποικίλους τρόπους. Αρχικά, θα εξεταστεί η εισαγωγή του όρου στην αρχαία ιατρική παράδοση με έμφαση στην ελληνική και ρωμαϊκή. Στη συνέχεια, θα συστηθεί μια περιεκτική καταγραφή των αιτιών εμφάνισης, της συμπτωματολογίας και των τρόπων αντιμετώπισης της υστερίας, όπως αυτά περιγράφονται στις αρχαίες πηγές και, παράλληλα, θα επιχειρηθεί η διερεύνηση της ρητορικής αξιοποίησής της εντός της αρχαίας ελληνικής λογοτεχνίας, με έμφαση στην τραγωδία και τη φιλοσοφία. Στόχο αποτελεί η ανάδειξη κοινωνιολογικών ζητημάτων που σχετίζονται με την υπό συζήτηση διαταραχή, η οποία έχει θεωρηθεί από τους ερευνητές απότοκο μιας πατριαρχικής αντίληψης των γυναικών και του αναπαραγωγικού τους συστήματος. Στο δεύτερο μέρος της εισήγησης, θα μας απασχολήσει ο τρόπος με τον οποίο αυτή η «περίεργη παθολογία» της υστερίας χρησιμοποιείται και προοδευτικά μεταβάλλεται από την Αρχαιότητα και τον Μεσαίωνα –με το κυνήγι μαγισσών- ως τον 19ο αι. και την ψυχαναλυτική θεωρία περί υστερίας του Freud.

ΣΤΡΟΦΑΛΗ Βασιλική-Αικατερίνη

Υποψήφια Διδάκτωρ Αρχαίας Ελληνικής Φιλολογίας ΕΚΠΑ

vstrofal@phil.uoa.gr, vasilinastrofali@gmail.com

Φιλολακωνισμός: η ψυχολογική προσέγγιση του φαινομένου

Η κοινωνία, η κουλτούρα, καθώς και το πολίτευμα της αρχαίας Σπάρτης είχαν εξάψει το ενδιαφέρον των Αθηναίων στοχαστών ήδη από την αρχαιότητα. Διάχυτο ενδιαφέρον για τον λακωνισμό εντοπίζεται εξίσου στους κόλπους της αριστοκρατικής τάξης στην κλασική Αθήνα, γεγονός που προκαλεί απορία δεδομένου ότι η Σπάρτη αποτελούσε την κυρίαρχη απειλή για την αθηναϊκή δύναμη. Επί της ουσίας, οι Αθηναίοι αριστοκράτες αποστρέφονταν το πολίτευμα της δημοκρατίας, καθώς το εκλάμβαναν ως ένα είδος οχλοκρατίας, που εξομοίωνε άκριτα όλους τους πολίτες· αντιθέτως προσελκύνονταν από τον λακωνικό τρόπο ζωής, την πειθαρχία και την *εὐνομία*, στοιχεία τα οποία εξέλιπαν από τον αθηναϊκό πολιτικό -και όχι μόνο- βίο. Στο πλαίσιο της διεπιστημονικής ανάλυσης του φαινομένου, θα προσεγγιστεί η συμπεριφορά των φιλολάκωνων Αθηναίων του 5ου αι. π.Χ. με όρους ψυχολογίας, δεδομένου ότι, όπως προαναφέρθηκε, δεν θαυμάζουν μία τυχαία πόλη, αλλά τον κυριότερο εχθρό της πόλης τους, τη Σπάρτη. Οι συναφείς ψυχολογικοί όροι είναι οι εξής:

ψυχολογική αναδραστικότητα: όταν σε ένα άτομο πρόκειται να απογορευθεί μία επιθυμητή σε αυτό συμπεριφορά, αισθάνεται ότι αμφισβητείται η ελευθερία του και αξιολογεί πιο θετικά τη συμπεριφορά που του απαγορεύθηκε ή υιοθετεί την αντίθετη από την προτεινόμενη συμπεριφορά.

θεωρία της σχετικής αποστέρησης: ένα άτομο ή μία ομάδα αισθάνεται πως υποβιβάζεται, πως τα δικαιώματά της βάζονται από τις κοινωνικές αλλαγές που έχουν εκτυλιχθεί. Είναι πιθανό να εκδηλωθούν εξεγέρσεις, των οποίων ηγούνται τα πιο προνομιούχα μέλη της πλέον υποβαθμισμένης ομάδας.

ταύτιση: αποτελεί μία διαδικασία κατά την οποία το υποκείμενο αντιμετωπίζει ένα πρόσωπο, ένα αντικείμενο, έναν θεσμό ως πρότυπο και ιδιοποιείται χαρακτηριστικά του.

Νεοελληνική Φιλολογία

ΑΝΩΜΕΡΙΤΗ Χρύσα

Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια Νεοελληνικής Φιλολογίας ΕΚΠΑ

chrysanom@phil.uoa.gr, chrysanomeriti@gmail.com

Προς μία διεπιστημονική προσέγγιση του χώρου: το κενό ως προαγωγή και η περίπτωση του Άγγελου Σικελιανού

Όπως εύστοχα παρατηρεί ο Jammer, ο *χώρος* έχει αποτελέσει αντικείμενο μιας εκτεταμένης μεταφυσικής και επιστημολογικής βιβλιογραφίας, ειδικά στην σύγχρονη φιλοσοφία. Στις αρχές του 20ού αιώνα, η θεωρία της *σχετικότητας* του Einstein εισάγει μια εξαιρετικά πρωτοποριακή θεώρηση του ζητήματος καταδεικνύοντας, αφενός ότι ο *χώρος* είναι άρρηκτα συνδεδεμένος με την έννοια του *χρόνου*, αφετέρου ότι δεν έχουμε να κάνουμε με έναν *απόλυτο χώρο* στη γραμμή των όσων υποστήριζε ο Νεύτωνας, αλλά αντίθετα με ένα δυναμικό πεδίο που διακρίνεται από καμπυλότητα και μεταβάλλεται διαρκώς σε συνάρτηση με τα σώματα τα οποία *συνυπάρχουν* στο εσωτερικό του. Συνεπώς, το κενό που εντοπίζεται στο ενδιαμέσο δεν γίνεται πλέον αντιληπτό ως μία *έλλειψη*, αλλά βρίσκεται στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος ως ο *τόπος* μέσα από τον οποίο δύνανται ανά πάσα στιγμή να αναδυθούν όγκοι με μία ορισμένη κάθε φορά *ένταση*.

Μέσα σε αυτό το πλαίσιο, η παρούσα ανακοίνωση, κινούμενη στον άξονα της Συγκριτικής Ποιητικής, στρέφει την προσοχή της σε μία σειρά ώριμων ποιημάτων του Άγγελου Σικελιανού, προκειμένου να αναδείξει την σημασία ενός διεπιστημονικού διαλόγου προς την κατεύθυνση της *διακαλλιτεχνικότητας*. Έτσι, σε ένα πρώτο επίπεδο θα επιχειρήσουμε να εξετάσουμε το πώς ο *ίμερος*, βιωμένος ως έκρηξη της *παροντικότητας*, λειτουργεί μεταμορφωτικά γεφυρώνοντας τις αποστάσεις και αποκαλύπτοντας την λανθάνουσα ενότητα ανάμεσα σε όσα διαπερνά. Τέλος, σε ένα δεύτερο επίπεδο θα μας απασχολήσει η *γιγάντια γλυφή* του θανάτου ως η άλλη όψη του ερωτικού *πόθου* που δικαιώνει τα πάντα, καλώντας τα να επιστρέψουν στον *θείο ζόφο* και σμιλεύοντάς τα, με άλλα λόγια *χωροποιώντας* τον ίδιο τον χρόνο.

ΓΙΑΜΑΖ Κωνσταντίνα-Αϊσέ

Υποψήφια Διδάκτωρ Νεοελληνικής Φιλολογίας ΕΚΠΑ

kost21@windowslive.com

Η έννοια της υβριδικότητας στους *Θηριόμορφους* της Έλενας Μαρούτσου: η φωτογραφία ως παραθεματική πρακτική

Σκοπός της παρούσας εισήγησης είναι η ερμηνευτική διερεύνηση της διαλογικής σχέσης που αναπτύσσεται ανάμεσα στο (λεκτικό) κείμενο της Μαρούτσου και τις φωτογραφίες της Πολωνής ζωγράφου Laura Makabresku στο βιβλίο *Θηριόμορφοι*,¹ με άξονα το θηριώδες ένστικτο και την βιαιότητα των ηρώων του έργου, καθώς και ο βαθμός εμπλοκής των δύο μέσων στην αφήγηση. Οι ήρωες προσπαθούν να απολαύσουν το σεξ, αποχαλινώνονται και μεταμορφώνονται σε “θηρία”, όπως ακριβώς και τα υβριδικά όντα των φωτογραφιών του έργου, οι οποίες αποτελούν βασικό αρμό της ίδιας της αφήγησης, ενώ σε καμία περίπτωση δεν αποτελούν διακοσμητικά στοιχεία. Το έργο είναι *πολυτροπικό*, ενώ έντονη αναφορά γίνεται στην εξουσία της γλώσσας και -κατ’ αναλογία- της σιωπής. Στην συγκεκριμένη εισήγηση θα επιχειρήσουμε να αναλύσουμε την ρευστότητα αυτή των υβριδικών -σχεδόν- όντων και την ανάδειξη της πληγής των υποκειμένων αυτών αναφορικά με την απώλεια, την σεξουαλικότητα και την ταυτότητα. Οι ήρωες, όπως και τα απεικονιζόμενα όντα στις φωτογραφίες, μοιάζουν (ή παρομοιάζονται) με συγκεκριμένα ζώα, έρχονται πιο κοντά σε αυτή την πλευρά τους και μέσα από αυτό αποζητούν την επαφή με την αυθεντικότητα και κατ’ επέκταση με την επιθυμία τους. Η διττή αυτή φύση των όντων αποτυπώνεται και στην ίδια την αφήγηση, αφού στο τελευταίο μέρος του βιβλίου ο ίδιος ο αφηγητής δηλώνει ότι έχει διττή φύση: «ένα φουστάνι με γραβάτα, ένα δωμάτιο δίπορτο»,² ενώ αμέσως μετά αναφέρει ότι τότε μιλά ως αρσενικό και τότε ως θηλυκό, θέτοντας και ρητά το θέμα της αναζήτησης ταυτότητας και του απεγκλωβισμού από αυτή την δυαδικότητα. Ωστόσο Οι (φωτογραφικές) εικόνες είναι πράγματι ικανές να σφετεριστούν την πραγματικότητα, γιατί μια φωτογραφία πρώτα απ’ όλα δεν είναι μόνο μια εικόνα (όπως ένας πίνακας είναι μια εικόνα), μια ερμηνεία του πραγματικού³.

¹ Ε. Μουρούτσου, *Θηριόμορφοι*, Αθήνα, Πόλις, 2020.

² Ο.π., σελ. 201.

³ S. Sontag, *Περί Φωτογραφίας*, Αθήνα, εκδόσεις του περιοδικού «Φωτογράφος», 1993, σελ. 145.

ΠΕΤΤΑΣ Κωνσταντίνος

Μεταπτυχιακός Φοιτητής Νεοελληνικής Φιλολογίας ΕΚΠΑ

pettaskon99@gmail.com

Η αξία του φιλολογικού πορίσματος στις ψυχοκοινωνικές επιστήμες: το παράδειγμα της σχέσης ομοερωτισμού και έμφυλης ταυτότητας στη νεοελληνική λογοτεχνία

Σκοπός της εισήγησης είναι να αναδειχθεί η αξία των κειμένων του νεοελληνικού λογοτεχνικού πεδίου ως ασφαλές corpus που υποστηρίζει μεθοδολογικά άλλες επιστήμες, με κύρια την επιστήμη της Ψυχολογίας και των κλάδων της. Πιο αναλυτικά, επιχειρείται να τονιστεί ο τρόπος με τον οποίο σκέψεις, συμπεριφορές, ορμές και ένστικτα που αποτελούν μείζον πεδίο μελέτης των ψυχολογικών επιστημών, γίνονται αντικείμενο επεξεργασίας στα νεοελληνικά κείμενα και να υπογραμμιστεί η σημασία των πορισμάτων της Φιλολογικής έρευνας σ' αυτήν της Ψυχολογίας. Αντικείμενα της, όπως το συναίσθημα, τα κίνητρα, το δίπολο έρωτα-θανάτου, η σεξουαλικότητα και μια πλειάδα διεργασιών του νου παρουσιάζονται και αναλύονται στα κείμενα υπό το συχνά “διαθλαστικό” καλλιτεχνικό πρίσμα, με τη φιλολογική επιστήμη να καλείται να δώσει κάποιες καθαρές απαντήσεις.

Έμφαση θα δοθεί στις ομοερωτικές όψεις που απαντώνται στη νεοελληνική λογοτεχνία – αναφορικά με την ανδρική περίπτωση- και στο αν και κατά πόσο ένα μεγάλο μέρος ομοερωτικών περιγραφών συντείνουν στη συντριβή ή την επίρρωση της ανδρικής έμφυλης ταυτότητας. Ο τρόπος με τον οποίο νεοέλληνες λογοτέχνες επεξεργάζονται αυτό το ζήτημα μπορεί να δώσει βάσιμα στοιχεία στην ψυχολογική/ψυχαναλυτική έρευνα, για το αν τελικά η –συμβατικά διαμορφωμένη- έμφυλη ανδρική ταυτότητα εμφανίζει σημάδια ρευστότητας, τάσης προς αλλαγή, ή συντριβής όταν συνδέεται με την ομοερωτική έλξη.

Το θέμα αυτό προέρχεται από την- ακόμη εν προόδω- υπόθεση εργασίας της διπλωματικής μου¹ και παρ' ότι δεν πρόκειται για κάποια εντελώς πρωτότυπη εισήγηση, θεωρώ ότι μπορεί να τονίσει τη σημασία για την ψυχολογική επιστήμη, των φιλολογικών ευρημάτων.

¹ Πιθανός τίτλος διπλωματικής: Ομοερωτισμός και ανδρική ταυτότητα φύλου στη νεοελληνική λογοτεχνία: σχέση συντριβής ή επίρρωσης;

PABDA Αναστασία

Υποψήφια Διδάκτωρ Νεοελληνικής Φιλολογίας ΕΚΠΑ

anastasia.ravda@yahoo.gr

Τα μεταπολεμικά πεζογραφήματα ως προϊόντα διαλόγου διαφορετικών επιστημονικών πεδίων σε σχέση όσμωσης: *Η Κάθοδος των Εννιά του Θανάση Βαλτινού*

Τα λογοτεχνικά έργα, εκτός του ότι συνιστούν έργα τέχνης προορισμένα για παροχή αισθητικής απόλαυσης και πρόκληση συναισθηματικής διέγερσης, αποτελούν, επιπλέον, κοινωνικά προϊόντα και πολύπτυχους πολιτισμικούς τόπους αναπαραγωγής, αλλά και παραγωγής κοινωνικά διαμεσολαβημένων νοημάτων για τον κόσμο και τη θέση του Ανθρώπου μέσα σ' αυτόν. Με αυτή τους την ιδιότητα μεταφέρουν κυρίαρχες ιδεολογικές τάσεις, μεταβαλλόμενες αξίες, νοήματα και ερμηνείες κοινωνικά προσδιορισμένες, αλλά και τις επικρατούσες κατά την εποχή δημιουργίας τους θεωρητικές αναζητήσεις και τις λογοτεχνικές συμβάσεις, όπως διαμορφώνονται σε συνάρτηση με τις εξελίξεις στον χώρο του επιστημονικού πεδίου.

Σ' αυτή τη βάση, με το πέρασμα από τη νεωτερική στη μετανεωτερική εποχή και στο πλαίσιο της ανάδυσης μιας νέας παγκόσμιας κοινωνικής πραγματικότητας πολυσύνθετης, συναρθρωμένης σε αλληλεξαρτώμενα συστήματα αυξανόμενης πολυπλοκότητας, που για την κατανόησή της απαιτεί την πολυπρισματική της προσέγγιση υπό την οπτική διαφορετικών επιστημονικών περιοχών σε διάλογο μεταξύ τους, τα λογοτεχνικά έργα, ως δομικά -αλλά και μορφοποιητικά- στοιχεία του πολιτισμού, διευρύνουν τα πλαίσιά τους για να δεχθούν και εξω-λογοτεχνικές επιρροές από άλλα επιστημονικά πεδία ενσωματώνοντας στη δημιουργία τους την αρχή της διεπιστημονικότητας.

Τη διασταύρωση διαφόρων επιστημονικών πεδίων στη διαμόρφωση λογοτεχνικών έργων, εντοπίζουμε στους πεζογράφους της Δεύτερης Μεταπολεμικής Γενιάς, οι οποίοι την υιοθετούν στα αφηγήματά τους για την απόδοση μιας πιο «καθαρής» και ολοκληρωμένης εικόνας της πραγματικότητας που αναπαριστούν λογοτεχνικά. Αντιπροσωπευτικό δείγμα των διεπαφών της Λογοτεχνίας με άλλα επιστημονικά πεδία συνιστά το πεζογράφημα του Θανάση Βαλτινού *Η Κάθοδος των Εννιά*, στο οποίο ο συγγραφέας εφαρμόζει μια διεισδυτική ματιά στην αφηγούμενη πραγματικότητα θέτοντας σε οσμωτικό διάλογο τον Λόγο της Λογοτεχνίας, της Ιστορίας και της Λαογραφίας.

ΣΚΟΥΡΗΣ Δ. Ιωάννης

Υποψήφιος Διδάκτωρ Νεοελληνικής Φιλολογίας ΕΚΠΑ

ioaskouris@phil.uoa.gr

Διεπιστημονικότητα: η σύγχρονη βάση της Θεωρίας της Λογοτεχνίας (και) ως απόδειξη της επιστημονικής οντολογίας της

Στόχος της παρούσας εισήγησης είναι να προσεγγίσει επιστημολογικά το αμφιλεγόμενο για τη διεθνή κοινότητα ερώτημα της επιστημονικής οντολογίας των “humanities” αναφορικά με το *αν και πώς* συγκροτεί η φιλολογία επιστήμη στη στοχευμένη θεώρηση του υποπεδίου της Θεωρίας της Λογοτεχνίας (ΘτΛ) υπό το πρίσμα της έννοιας *διεπιστημονικότητας*. Αφενός, η προβληματική της μόνο ποσοτικοποιημένης προσέγγισης των επιστημονικών συμπερασμάτων έχει οδηγήσει την ακαδημαϊκή κοινότητα σ’ έναν αντιπαραγωγικό “θετικισμό” και στον συνακόλουθο εξοβελισμό της φιλολογίας ως επιστήμης, στο οποίο συνέβαλε και η απόδοση υποκειμενικού χαρακτήρα στην έννοια της *ερμηνευτικής* ως αντιδιαστολή προς την *αντικειμενική ερμηνευτική* (Popper, 1972/2003). Η προσέγγιση, λοιπόν, συγκεκριμένων παραδοσιακά επιστημολογικών κριτηρίων στο πρόβλημα της οριοθέτησης/διαχωρισμού [demarcation problem] με σημαντικότερη την *αρχή της διαψευσιμότητας* (Popper, 1935/2002), αλλά και ο διάλογος που προέκυψε μεταξύ Κ. Popper και Τ. Kuhn (1962/1996), Ι. Lakatos (1978/1999), Ρ. Feyerabend (1975/1993) και Λ. Laudan (1983), έχει καταστήσει σημαντική τη ρητή ανταπόκριση από την φιλολογική επιστήμη. Επομένως, η παρούσα εισήγηση θα προσπαθήσει να αναδείξει τη λειτουργία των διεπιστημονικών προσεγγίσεων στη ΘτΛ, ενός δηλαδή υποκειμένου κλάδου στο πεδίο της επιστήμης που υπερβαίνει το αντικείμενο των εθνικών λογοτεχνιών ή προσδιορισμών αρχαίας και σύγχρονης γραμματείας. Παραδειγματικά, έμφαση θα δοθεί στις νεότερες προσεγγίσεις της ΘτΛ αναφορικά με την *υποκειμενικότητα*, δηλαδή στην επιστημονική διάδρασή της με τη σύγχρονη Φιλοσοφία, ώστε να επισημανθεί ότι η προσπάθεια εξαγωγής επιστημονικών συμπερασμάτων προκύπτει από τη συλλειτουργία μεθοδολογικών εργαλείων από διαφορετικές επιστήμες και έχει ως αποτέλεσμα την πλαισίωση του εκάστοτε συμπεράσματος με —όσο το δυνατόν— μεγαλύτερο βαθμό εγκυρότητας στον άξονα των ιδιαίτερων επιστημολογικών κριτηρίων που ανακύπτουν για τις ανθρωπιστικές επιστήμες (Pinguicci, 2013).

Βυζαντινή Φιλολογία

ΔΗΜΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ Χρήστος Στέφανος

Υποψήφιος Διδάκτωρ Βυζαντινής Φιλολογίας ΕΚΠΑ

cdimos@phil.uoa.gr

Αναθέρμανση της μελέτης της βυζαντινής αγιολογίας μέσω της Τεχνητής Νοημοσύνης: Ψηφιακή ανάλυση και ερμηνεία

Η παρουσίαση αυτή διερευνά τη σύγκλιση της βυζαντινής αγιολογίας και της τεχνητής νοημοσύνης (AI), αναδεικνύοντας τις βαθιές προεκτάσεις της προηγμένης τεχνολογίας στη μελέτη των κειμένων. Ως αποθετήριο ιστορικής, πολιτιστικής και πνευματικής σημασίας, η βυζαντινή αγιολογία παρουσιάζει μοναδικές προκλήσεις όσον αφορά την προσέγγιση και την ερμηνεία. Η εισήγηση αυτή διερευνά τον τρόπο με τον οποίο οι τεχνολογίες τεχνητής νοημοσύνης, συγκεκριμένα η επεξεργασία φυσικής γλώσσας (Natural Language Processing - NLP) και η μηχανική μάθηση (Machine Learning - ML), αντιμετωπίζουν αυτές τις προκλήσεις.

Η NLP επιτρέπει στους μελετητές να αναλύουν σχολαστικά τα βυζαντινά αγιογραφικά κείμενα. Τεχνικές όπως η λεκτική ανάλυση και η ανάλυση συναισθήματος αποκαλύπτουν γλωσσικές λεπτές αποχρώσεις και συναισθηματικές προεκτάσεις μέσα στις αφηγήσεις. Η ML συμπληρώνει την NLP αποκαλύπτοντας περίπλοκα μοτίβα και κατηγοριοποιώντας τα κείμενα, αναδεικνύοντας επαναλαμβανόμενα θέματα και τοπικές επιρροές.

Μέσω συγκεκριμένων παραδειγμάτων και μελετών περίπτωσης, η παρουσίαση αυτή καταδεικνύει τις μετασχηματιστικές δυνατότητες της τεχνητής νοημοσύνης στην ενίσχυση της κατανόησης της βυζαντινής αγιολογίας. Η τεχνητή νοημοσύνη όχι μόνο αναλύει και ερμηνεύει αυτά τα κείμενα, αλλά βοηθά επίσης στην εκτίμηση των ιστορικών και πολιτισμικών συνθηκών. Επιπλέον, η παρουσίαση αυτή διερευνά τον απαραίτητο ρόλο της προεπεξεργασίας κειμένων ως προπαρασκευαστικό βήμα για την ανάλυση με βάση την τεχνητή νοημοσύνη.

Λαογραφία

ΠΑΡΑΣΚΕΥΑ Μαρία

Υποψήφια Διδάκτωρ Λαογραφίας ΕΚΠΑ

mparaskeua19@gmail.com

Η έννοια του κοινωνικού φύλου και της δωρεάς στον τσακώνικο γάμο

Στο πλαίσιο ανάπτυξης και δημιουργίας νέων πολυεθνικών κοινωνιών, η συνεχώς αυξανόμενη πολυπολυτισμικότητα προσφέρει νέες προκλήσεις στην επιστήμη της Λαογραφίας. Ο παραδοσιακός πολιτισμός αποτελεί αντικείμενο μελέτης και άλλων επιστημονικών κλάδων εκτός της λαογραφίας ώστε να κατανοηθούν και να ερμηνευτούν, οι ορατές και οι αθέατες πτυχές της κοινωνικής και πολιτισμικής πραγματικότητας ενός λαού ή μιας κοινότητας.

Στην παρούσα εργασία θα μελετηθεί η έννοια του κοινωνικού φύλου μέσα από τα αντικείμενα που δωρίζονται στον τσακώνικο γάμο κατά τα έτη 1890 – 1967. Ο γάμος ως κοινωνικός θεσμός, κινητοποιεί διαδικασίες που σχετίζονται με αντικείμενα και με πρόσωπα. Η ανάλυση θα επέλθει μέσα από τις επιστήμες: της Λαογραφίας, της Κοινωνικής Ανθρωπολογίας, της Ιστορίας, της Οικονομικής Ανθρωπολογίας, της Εθνογραφίας, της Κοινωνιολογίας και της Γλωσσολογίας.

Οι επιστημονικές μέθοδοι που θα χρησιμοποιηθούν είναι: (α) η κοινωνικοϊστορική μέθοδος, διότι η δωρεά του γάμου συμβαίνει σε συγκεκριμένο ιστορικό και κοινωνικό πλαίσιο του χώρου (Τσακωνιά) και του χρόνου (1890 – 1967), (β) η προφορική ιστορία, όπου μέσα από τις προφορικές αφηγήσεις/συνεντεύξεις αποτυπώνονται οι δράσεις των ομιλητών σε σχέση με το υπό εξέταση γεγονός, (γ) η ιστορική λαογραφία, μέσω της έρευνας σε αρχειακό υλικό αφενός του Δήμου Νότιας Κυνουρίας (ληξιαρχικές πράξεις γεννήσεων και γάμων) και αφετέρου των συμβολαιογραφικών αρχείων (δικαιοπρακτικά έγγραφα), (δ) η επιτόπια έρευνα, χάρη στους φυσικούς ομιλητές της τσακώνικης διαλέκτου αποτυπώθηκε το κοινωνικό φύλο της δωρεάς και επιβεβαιώθηκαν δημοσιευμένες εργασίες προσθέτοντας νέες πληροφορίες και (ε) εθνογραφική, διότι αποκαλύφθηκαν τα φυσικά στοιχεία ενός τόπου που συνθέτουν την πραγματική ζωή όπως την βίωσαν οι άνθρωποι σε μία παρωχημένη εποχή.

ΣΧΟΙΝΑ Κατερίνα

Υποψήφια Διδάκτωρ Λαογραφίας ΕΚΠΑ

katerinasxoina@gmail.com

Δεισιδαιμονίες και πεποιθήσεις μέσω του χιούμορ εξαιτίας μιας φυσικής καταστροφής στα Social Media: Ο σεισμός της Εύβοιας στις 28 Δεκεμβρίου 2022

Τα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης (Social Media) είναι πλέον κομμάτι της καθημερινότητάς μας. Τι συμβαίνει όμως έπειτα από μία φυσική καταστροφή; Για ποιους λόγους ο κόσμος έχει την ανάγκη να δημοσιεύσει καταστάσεις (status) έπειτα από ένα τέτοιο γεγονός και να κάνει χιούμορ με αυτό; Βρισκόμαστε σε μια εποχή για την επικοινωνία την οποία ο Ong αποκαλεί ως *δευτερογενή προφορικότητα*. Το αλληλεπιδραστικό Web 2.0 σηματοδοτεί επιστροφή στην προφορικότητα, καθώς συμπληρώνουν το γραπτό κείμενο με στοιχεία παραγωγιστικά. Έτσι, η μεταγλώσσα των σύγχρονων μέσων δίνει νέες δυνατότητες σχετικά με την επανεμφάνιση στοιχείων του λαϊκού πολιτισμού, που ενώ παλαιότερα βασιζόνταν κυρίως σε προφορικές λειτουργίες – ή είχαν ατονήσει και περιοριστεί σε κάποιες περιπτώσεις – πλέον εμφανίζονται με νέες μορφές στο ψηφιακό περιβάλλον.

Στην παρούσα μελέτη επιχειρείται μια πρώτη κατάταξη δεισιδαιμονιών και προκαταλήψεων σχετικά με φυσικές καταστροφές, όπως εμφανίζονται σε γνωστά Social Media, με μεγαλύτερη έμφαση στον σεισμό της 28ης Δεκεμβρίου 2022 στην Εύβοια. Το υλικό συγκεντρώθηκε μέσω επιτόπιας εθνογραφικής έρευνας, όπως εφαρμόζεται στις διαδικτυακές κοινότητες, με στόχο να γίνει προσέγγιση του λαογραφικού υλικού μέσω της ψηφιακής λαογραφίας (e-folklore). Τέλος, πραγματοποιήθηκαν δομημένες συνεντεύξεις μέσω της ποιοτικής μεθόδου με άτομα που αναρτούν τέτοιου είδους περιεχόμενο στα Social Media. Η ανάλυση και η ερμηνεία των δεδομένων θα πραγματοποιηθεί με τη θεματική ανάλυση περιεχομένου.

ΤΣΑΦΑΡΑΣ Δ. Γεώργιος

Μεταπτυχιακός Φοιτητής Λαογραφίας ΕΚΠΑ

giorgostsafaras@hotmail.gr, gtsafara@phil.uoa.gr

Λαϊκή μετεωρολογία. Το παράδειγμα της Γορτυνίας Αρκαδίας μέσα από χειρόγραφα τεκμήρια του Λαογραφικού Μουσείου και Αρχείου ΕΚΠΑ και η επιβίωση στο σήμερα.

Στην παρούσα εισήγηση διερευνάται το ζήτημα της λαϊκής μετεωρολογίας στη Γορτυνία Αρκαδίας. Ο όρος λαϊκή μετεωρολογία συνδέεται με παραδοσιακές πρακτικές πρόβλεψης των καιρικών συνθηκών, οι οποίες βασίζονται στην παρατήρηση του φεγγαριού, στη συμπεριφορά των ζώων και εν γένει σε σημάδια του φυσικού περιβάλλοντος. Κατά το παρελθόν, οι παραδοσιακές κοινωνίες στήριζαν την οικονομία τους, κατά κύριο λόγο, στην κτηνοτροφία και τη γεωργική ενασχόληση. Επομένως, οι μετεωρολογικές προβλέψεις καθίσταντο αναγκαίες για την επιβίωση τους, για να πράξουν τα ωφέλιμα και να αποφύγουν τις εσφαλμένες κινήσεις. Στόχος της εργασίας είναι η καταγραφή, ανάλυση και ερμηνεία των στοιχείων εκείνων που συνθέτουν το πλαίσιο της λαϊκής μετεωρολογίας στη παραδοσιακή κοινωνία της Γορτυνίας, ώστε να αναδειχθεί ο τρόπος σκέψης και συμπεριφοράς του «γορτυνιακού» λαού. Επιπρόσθετα, στην εισήγηση επιχειρείται να αναδυθεί πώς και σε ποιο βαθμό μεταβιβάζεται η λαϊκή μετεωρολογία από τον παραδοσιακό πολιτισμό στον σύγχρονο. Η εκπόνηση της εργασίας βασίστηκε στο μοντέλο του μεθοδολογικού τριγωνισμού (triangulation), δηλαδή στηρίχθηκε στον συνδυασμό ποιοτικής έρευνας στο πεδίο και αρχειακής έρευνας. Ειδικότερα, πραγματοποιήθηκε επιτόπια έρευνα σε κάποια χωριά του δήμου, που περιλάμβανε συνεντεύξεις, καταγραφή οπτικοακουστικού υλικού κ.ά. Σε ότι αφορά την αρχειακή έρευνα, μελετήθηκαν τα χειρόγραφα τεκμήρια, περίπου 70 στον αριθμό, που αφορούν στο δήμο Γορτυνίας, του Λαογραφικού Μουσείου και Αρχείου του ΕΚΠΑ . Το αρχειακό υλικό αποδελτιώθηκε και στη συνέχεια επιχειρήθηκε η ανάλυση και ερμηνεία του ως απαραίτητο συμπλήρωμα της συλλογής προφορικού υλικού. Τέλος, το συγκεντρωθέν υλικό ερμηνεύεται στο πλαίσιο θεωρητικών αρχών.

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΜΕ ΤΟΝ ΣΥΛΛΟΓΟ

Βρείτε μας στους λογαριασμούς μας:

Επίσημο site Συλλόγου

<https://sites.google.com/view/sylogosfoititonfilologiasekpa/αρχική-σελίδα>

Facebook

<https://www.facebook.com/Syll.Met.Did.Phil>

Instagram

https://www.instagram.com/sylogos_filologias_ekpa/

Academia Συλλόγου

<https://independent.academia.edu/ΣύλλογοςΦοιτητώνΦιλολογίας>

Academia Περιοδικού Ερωφίλη

<https://independent.academia.edu/ΠεριοδικόΕρωφίλη>

Site Περιοδικού Ερωφίλη

<https://sites.google.com/view/periodikoerofili/αρχική?authuser=1>

Section στο Site του Τμήματος Φιλολογίας

https://www.phil.uoa.gr/metaptychiakes_spydes/sylogos_metaptychiakon_foititon_kai_ypopsifion_didaktorou/katastatiko_sylogoy_dioikitiko_symbolyio

Mail Συλλόγου

sylogos.foititon.filologias@gmail.com

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Εθνικόν και Καποδιστριακόν
Πανεπιστήμιον Αθηνών

— ΙΔΡΥΘΕΝ ΤΟ 1837 —

ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΦΟΙΤΗΤΩΝ ΚΑΙ ΥΠΟΨΗΦΙΩΝ ΔΙΔΑΚΤΟΡΩΝ
ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ ΕΚΠΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΗΜΕΡΙΔΑ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΕΣ, ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΘΕΤΙΚΕΣ
ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ: ΔΙΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΕΣ ΑΝΤΑΛΛΑΓΕΣ ΣΤΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 20 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 2023 | ΑΙΘ. 209
ΤΜΗΜΑ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ - ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ ΣΧΟΛΗ ΑΘΗΝΩΝ